

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МУЗИЧНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ
ІМЕНІ П. І. ЧАЙКОВСЬКОГО**

Кафедра теорії та історії культури

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор
з наукової роботи
Скорик А. Я.

**МИСТЕЦТВО МЕДІА
ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ
ФЕНОМЕН СУЧАСНОСТІ**

**РОБОЧА ПРОГРАМА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
для аспірантів**

Галузь знань: **03 «Гуманітарні науки»**

В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»

Спеціальність: **034 «Культурологія»**

В12 «Культурологія та музеєзнавство»

Освітній рівень: **третій освітньо-науковий рівень вищої освіти**

Ступінь вищої освіти **«Доктор філософії»**

Київ – 2025 рік

Робоча програма з навчальної дисципліни **«Мистецтво медіа як соціокультурний феномен сучасності»** для аспірантів третього освітньо-наукового рівня вищої освіти в галузі знань 03 «Гуманітарні науки» (В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»), за спеціальністю 034 «Культурологія» (В12 «Культурологія та музеєзнавство»). 25 с.
« 30 » червня 2025 року. 25 с.

Укладач: **Скорик А. Я.**, доктор мистецтвознавства, професор кафедри теорії та історії культури Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського.

Рецензенти: **Кривошея Т. О.**, доктор культурології, в. о. професора, завідувач кафедри теорії та історії культури Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського.
Тишко С. В., доктор мистецтвознавства, професор кафедри теорії та історії культури Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського.

Робочу програму з навчальної дисципліни затверджено на засіданні Науково-аналітичної ради Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського.
Протокол від 16.06.2025 року № 9.
Голова Науково-аналітичної ради,
доктор мистецтвознавства, професор _____ Скорик А. Я.

Робочу програму з навчальної дисципліни погоджено з гарантом освітньо-наукової програми
Гарант освітньо-наукової програми
доктор культурології, в. о. професора _____ Кривошея Т. О.

Робочу програму з навчальної дисципліни перевірено
Завідувач відділу аспірантури та докторантури
кандидат мистецтвознавства, в. о. професора _____ Путятницька О. В.

Схвалено Вченою радою НМАУ ім. П. І. Чайковського для аспірантів третього освітньо-наукового рівня вищої освіти в галузі знань 03 «Гуманітарні науки» (В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»), за спеціальністю 034 «Культурологія» (В12 «Культурологія та музеєзнавство»).

Протокол від «30» червня 2025 року № 13.

© Скорик А. Я., 2025 рік

© НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2025 рік

Обсяг курсу – 90 годин
 Лекційних – 56 годин
 Семінарських – 4
 Самостійних – 30 годин
 Екзамен

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Мистецтво медіа як соціокультурний феномен сучасності»

Найменування показників	Галузь знань, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів ECTS – 3	03 Гуманітарні науки (В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»)	Дисципліни, які забезпечують набуття універсальних навичок дослідника з циклу обов'язкових навчальних дисциплін.
Модулів: 2		Рік підготовки: 1
Змістових модулів: 2		Семестр: 1, 2
Загальна кількість годин: 90		Лекційні: 56
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи аспіранта – 2/4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: третій освітньо-науковий рівень вищої освіти	Практичні, семінарські: - 4
		Самостійна робота: 30
		Індивідуальні завдання: * --
		Вид контролю: екзамен – 2 семестр.

*виконання індивідуальних завдань здійснюється за рахунок самостійної роботи.

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Глобалізаційні процеси сьогодення дають нагоду представити сучасні інформаційні потоки не лише у якості інформативних джерел, але й розглянути їх як різновид художньої творчості у полі культури нового тисячоліття. Протягом останніх десятиліть минулого і початку нового століття спостерігається безупинне зростання ролі медіа в культурі та їхнє значення у глобалізованому світі. Дослідження мистецтва медіа з очевидністю розгортає логіку роботи по шляху виокремлення проблеми буття глобального телекомунікаційного простору у полі сучасної культури. Даний курс, найперше, покликаний сприяти розумінню радикальних змін у художньому процесі нового тисячоліття. Новітні інформаційні технології обумовили появу мистецтва медіа, а також – трансформацію традиційних форм художньої репрезентації та сприйняття. Художня культура, як і культура загалом, на черговому «повороті тисячоліть» перебуває у полі меж з технократичним характером сучасного світу.

Предметом курсу є роль, місце, значення та функціонування мистецтва телекомунікації у транскультурному та трансхудожньому світовому та українському просторі медійної культури, де, власне, відбувається міжкультурний обмін та комунікативний діалог. Формуються практичні навички для спроб аналізу культурно-мистецьких програм музичної спрямованості, оволодіння закономірностями побудови телевізійного сюжету.

Навчальна **мета курсу** полягає у

- розкритті культуротворчого змісту мистецтва телекомунікації як феномену медіакультури, яке акумулює головні тенденції розвитку сучасного глобалізуючого суспільства;

- представленні таких методологічних підходів, завдяки яким можливо досягнути та спрогнозувати подальше буття мистецтва телекомунікації як різновиду сучасної художньої творчості, в тому числі, як важливої складової сучасної популярної культури.

Професійна орієнтація та завдання наступної діяльності фахівців-культурологів передбачають практичне усвідомлення кола визначених проблем, що формують уявлення аспірантів щодо специфіки творення мистецтвознавчого формату МЕДІАКУЛЬТУРИ як культуротворчого чинника у процесі глобалізації культури.

Мета курсу визначає його **завдання**:

- розглянути медійну культуру в сучасному художньо-інформаційному середовищі та мистецтвознавчо-культурологічному аспекті;
- дослідити масмедіа в системі суміжних типів художнього дискурсу у проблемному полі сучасних культурологічних досліджень;
- охарактеризувати масмедіа в комунікаційних системах сучасного суспільства;
- дослідити нові медіа в художньо-інформаційній культурі України –

від засобів масової комунікації до соціальних мереж;

- представити телевізійну культуру в медіакомунікативному вимірі: від дискурсу до мови мистецтв;
- окреслити сучасні теоретико – культурознавчі підходи до визначення структури масмедіа в суспільстві нової візуальності;
- дослідити семіологію телевізійного мистецтва як регулятивний чинник специфіки перетворення в інформаційному середовищі;
- розглянути функціональні аспекти діяльності масмедіа у вітчизняному телекомунікативному просторі з точки зору мистецтвознавчого підходу;
- окреслити сучасні медіа та мистецтво телебачення у вітчизняному соціокультурному просторі;
- дослідити соціальну культуру сучасності і систему масмедійних трансформацій суспільства у їх українському контексті;
- визначити роль телекомунікації у конструюванні колективної ідентичності народу й врахувати у цьому контексті соціокультурні традиції регіонального телебачення.

Практична можливість усвідомлення і засвоєння нових знань відтворить аналіз синхронних «зрізів» художньої культури нового тисячоліття та представить систему взаємозалежностей її елементів в аспекті унікального явища – **СУЧАСНОГО МЕДІАПРОСТОРУ**. Введення поняття «**МИСТЕЦТВО ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЇ**» залучає до себе новітні інформаційні засоби (Інтернет мережі, сучасні засоби комунікації та мультимедіа та ін.).

Основні **педагогічні принципи**, що допомагають у досягненні максимального ефекту в навчанні та самостійній роботі аспірантів:

1. Значне збагачення матеріалом, що використовується у практиці навчання ,сприяє збільшенню кругозору й світогляду аспірантів за допомогою опанування широкого кола історико-культурних явищ. Кількість засвоєного та асимільованого слухачами матеріалу з часом трансформується в художньо-інтелектуальну діяльність.

2. Другий принцип вимагає відходу від пасивно-репродуктивних (уподібнювальних) засобів діяльності, що інколи має місце у аспірантському середовищі. Мова йде про надання можливості певної свободи та незалежності аспірантам, які були б ідентичні рівню його інтелекту, загальних та спеціальних здібностей. Свобода в самостійних творчих пошуках – це мета педагогіки, конкретне завдання для викладача.

3. Третій принцип – залучення до навчального процесу сучасних інформаційних технологій, а саме новітніх аудіо- та відео-матеріалів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант

- повинен знати : якісні зміни, що відбуваються у засобах масової комунікації, де провідна роль належить саме телекомунікації, яка шляхом нової художньої мови, структури, форми, функцій викликає динамічні процеси у розвитку сучасної сфери художнього; розуміти та усвідомлювати

взаємозв'язок між мистецтвом та світом телекомунікації; досягти цивілізаційні трансформації, які сприяють зближенню і поєднанню цих феноменів;

- **в м і т и** залучати художні прийоми мистецтва до естетизації комунікативної сфери.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістових модулів і тем «Мистецтво медіа як соціокультурний феномен сучасності»	КІЛЬКІСТЬ ГОДИН					
	Денна форма					
	Обсяг годин Усього	Обсяг годин Аудиторних	у тому числі			
			Теоретичні лекційні	Практичні семінарські	Самостійна робота	Контрольний модуль
1	2	3	4	5	6	7
МОДУЛЬ І. Медіамистецтва в художньо-інформаційному середовищі: культурологічний аспект						
Тема 1. Масмедіа в системі сумісних типів художнього дискурсу	3	1	1		2	
Тема 2. Проблемне поле сучасних культурологічних досліджень України.	3	1	1		2	
Тема 3. Нові медіа та художньо-інформаційна культура України.	3	1	1		2	
Тема 4. Від засобів масової комунікації до соціальних мереж: огляд українського контенту.	3	1	1		2	
Тема 5. Медіакомунікативний вимір телевізійної культури.	3	2	1	1	1	
Тема 6. Від мови дискурсу до мови мистецтва: сучасні медіакомунікації.	3	2	2		1	
Тема 7. Нова візуальність масмедіа.	3	2	2		1	
Тема 8. Структура масмедіа і суспільство нової візуальності	3	2	1	1	1	
Тема 9. Семіологія телевізійного мистецтва.	3	2	2		1	
Тема 10. Регулятивні чинники телевізійного мистецтва.	3	2	2		1	
Тема 11. Напрями діяльності масмедіа у вітчизняному телекомунікативному просторі	3	2	2		1	
Тема 12. Мистецтвознавчий підхід до аналізу сучасних масмедіа.	3	2	2		1	
Разом за модулем І:	36	20	18	2	16	

Назва змістових модулів і тем «Мистецтво медіа як соціокультурний феномен сучасності»	КІЛЬКІСТЬ ГОДИН					
	Денна форма					
	Обсяг годин Усього	Обсяг годин Аудиторних	у тому числі			
			Теоретичні лекції	Практичні семінарські	Самостійна робота	Контрольний модуль
1	2	3	4	5	6	7

МОДУЛЬ II. Сучасні медіа та мистецтво телебачення у вітчизняному соціокультурному просторі. Гуманітарні комунікативні системи.						
Тема 1. Соціальна культура і система мас-медійних трансформацій: український контекст.	3	2	2		1	
Тема 2. Вплив ЗМК на формування соціокультурних засад суспільства.	3	3	3			
Тема 3. Роль телекомунікації у формуванні колективної ідентичності народу.	3	2	2		1	
Тема 4. Соціокультурні традиції регіонального телебачення.	3	3	3			
Тема 5. Тенденції розвитку сучасного культурознавства.	3	3	2	1		
Тема 6. Мистецтво телекомунікації у полі культури: проблема меж.	3	2	2		1	
Тема 7. Коди телебачення: аналітичний огляд.	3	2	2		1	
Тема 8. Телевізійні коди за Дж.Фіске.	3	2	2		1	
Тема 9. Діаголізм – цінність «культурних кодів».	3	2	2		1	
Тема 10. Комунікативні системи як чинники формування світової культури.	3	2	2		1	
Тема 11. Функціональність комунікативних систем.	3	2	2		1	

Тема 12. Міжкультурна комунікація.	3	2	2		1	
Тема 13. Кроскультурні діалоги: поняття, функційність.	3	2	2		1	
Тема 14. Історико-культурний діалог України: європейський вектор.	3	2	2		1	
Тема 15. Історіографія культурних діалогів України.	3	2	2		1	
Тема 16. Українська діаспора: роль і місце в міжкультурному та комунікативному контенті сучасності.	3	3	2	1		
Тема 17. Тенденції європейської єдності у культурних взаєминах України: комунікативний аспект.	3	2	2		1	
Тема 18. Діяльність національних культурних центрів світу	3	2	2		1	
Разом за модулем II:	54	40	38	2	14	
РАЗОМ ЗА МОДУЛІ I + II:	90	60	60	4	30	

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4. 1. МОДУЛЬ I. Медіамистецтва в художньо-інформаційному середовищі: культурологічний аспект

Тема 1.

Масмедіа в системі сумісних типів художнього дискурсу.

Представлено широкий сенс функцій культури: збереження духовних, інтелектуальних та матеріальних досягнень людства. Культура розглядається як засіб проявлення значущого буття. Промовляння стає явністю.

Тема 2.

Проблемне поле сучасних культурологічних досліджень України.

Розглянуто культурологічний дискурс як вербально артикульовану форма об'єктивації змісту духовності, світогляду та свідомості людини в дану конкретну епоху.

Тема 3.

Нові медіа та художньо-інформаційна культура України.

Досліджується сфера «медіа», що утворилася в епоху глобалізації. Акцентується увага на поняттях «нові медіа», «мистецтва медіа». «Медіакультура» - як концепт сучасної культурологічної думки.

Тема 4.

Від засобів масової комунікації до соціальних мереж: огляд українського контенту.

Використання соціумом усного мовлення – сценічна мова, художні читання, ораторська діяльність. Масмедійне мовлення розглядається як універсальний засіб людського спілкування, як спонукальний дискурс.

Тема 5.

Медіакомунікативний вимір телевізійної культури.

Дослідження новоутвореної сфери глобалізаційної епохи – медійної культури; акцентується увага на змісті терміну «медіакультура» як концепту сучасної культурологічної думки.

Тема 6.

Від мови дискурсу до мови мистецтва: сучасні медіакомунікації.

Медіакультура в контексті дослідження масової культури. Стирання кордонів між «масовим» та «елітарним» за допомогою принципу подвійного кодування.

Тема 7.

Нова візуальність масмедіа.

Аналіз наукових досліджень, що присвячені існуванню сучасних масмедійних засобів та їх структури. Запропоновано підходи соціокультурних умов діяльності медій.

Тема 8.

Структура масмедіа і суспільство нової візуальності

Досліджено теорію Дж. Мердока щодо структури та функціонування сучасних медіа. Вплив на сучасні масмедійні засоби громадської стратегії. Підкреслено місце, роль і значення масмедійних регуляцій у світових демократичних процесах.

Тема 9.

Семіологія телевізійного мистецтва.

Представлення семіотичного світу телевізійної культури. Визначено провідну роль телевізійного дискурсу; досліджено власні коди телебачення.

Тема 10.

Регулятивні чинники телевізійного мистецтва.

Розглянуто контексти телевізійного мистецтва. Зазначено факт нового виду інформаційних програм – «інфотейнмент»: новини в максимально розважальній формі.

Завдання для самостійної роботи.

1. Віднайти зразки «інфотейнменту» та «карнавального задоволення» у мистецькому продукті.

Тема 11.

Аспекти діяльності масмедіа

у вітчизняному телекомунікаційному просторі.

Представлено традиційне і новітнє розуміння візуального мистецтва з точки зору його функціональності. Виокремлено масмедійний елемент мистецьких течій з моделюванням просторових візуальностей полікультурного середовища.

Тема 12.

Мистецтвознавчий підхід до сучасних масмедіа.

Підкреслено, що у контексті кризи української культури, її цінностей, приділено увагу темі національної художньої образності у масмедійному контенті. Підкреслено інваріантність та виокремлення простором перетину національних образів світу. Доведено, що в основу розуміння людської творчості будь-якого різновиду покладено ментальність.

4.2. МОДУЛЬ II. Сучасні медіа та мистецтво телебачення у вітчизняному соціокультурному просторі. Гуманітарні комунікативні системи.

Тема 1.

Соціокультура і система масмедійних трансформацій: український контекст.

Представлення доречності музикознавчого і естетичного напрямів у соціологічному науковому дискурсі; завдання масмедіа як перегук із завданням соціальних функцій. Функції масмедіа як засіб спілкування у середині музичного осередку й з соціумом загалом.

Тема 2.

Вплив ЗМК на формування соціокультурних засад суспільства.

Підкреслено роль соціальної самоорганізації культуротворчості у сегменті посилення глобалізаційних тенденцій громадянського суспільства України. Окреслено напрямок поступу сучасного глобалізаційного суспільства – становлення інформаційної індустрії.

Тема 3.

Роль телекомунікації у формуванні колективної ідентичності народу.

Досліджено вплив регіонального телебачення на формування соціокультурної свідомості та запитів соціокультурної сфери. Регіональне телебачення як синтез сучасних комунікацій.

Тема 4.

Соціокультурні традиції регіонального телебачення.

Визначення специфіки даного регіону: соціально-економічні та духовно-світоглядні, художні характеристики і запити. Визначення парадигми певних локально-регіональних культурних цінностей.

Тема 5.

Тенденції розвитку культурознавства.

Дослідження нових локальних художньо-комунікативних форм у глобалізованому медіапросторі.

Аналіз форм, складу і структури художньо-комунікативних форм; практика індивідуалізованих спільнот. Унаочнення процесу інтеграції опосередкованих соціальних та художньо-мистецьких зв'язків у мережу Інтернет-комунікацій.

Тема 6.

Мистецтво телекомунікації у полі культури і проблема меж.

Досліджено нові художньо-комунікативні форми у глобалізованому медіапросторі та їх відмінність від класичних рамок наукового теоретизування. Унаочнено процес інтеграції опосередкованих соціальних та художньо-мистецьких зв'язків у мережу Інтернет-комунікації.

Тема 7.

Коди телебачення: огляд.

Аналіз діючих теорій про телевізійні коди. Кодова модель сучасного соціуму.

Тема 8

Телевізійні коди за Дж.Фіске

Представлено аналіз і структуру телевізійних кодів в дослідженнях Дж.Фіске.

Тема 9.

Діаголізм – цінність «культурних кодів».

Представлено «діалогізм» як певну свідому вибрану цінність та один з «культурних кодів», висвітлено генезу цього феномена. «Розкодування» смислובуттєвих питань: «хто ми?», «які ми?», «чому ми такі?».

Тема 10

Комунікативні системи як процеси існування культури.

Огляд теоретико-методологічних обґрунтувань розуміння культури як комунікативної системи, міжкультурної комунікації, кроскультурного діалогу.

Тема 11

Функціональність комунікативних систем.

Означення основних аспектів, структури, функцій, типів та особливостей взаємодії гуманітарних комунікативних систем.

Тема 12.

Міжкультурна комунікація.

Представлено теоретичні напрацювання на предмет здобутків та досліджень у цій темі. Досліджено поняттєвий апарат міжкультурної комунікації, формування та розвиток серед учасників міжкультурної комунікації взаємного сприйняття.

Тема 13.

Кроскультурні діалоги: поняття, функційність.

Розглянуто термін «кроскультура» як ключове поняття з одночасним урахуванням мети і завдання його буттєвості в сучасному соціумі.. Міжнародні угоди як чинники міжкультурної комунікації.

Тема 14.

Історико-культурний діалог України: європейський вектор.

Представлено засади міжкультурних діалогів: як медіа культурного явища; як міжнародних, міжетнічних, міждержавних взаємин. Обґрунтування можливості використання цього культуротворчого ресурсу.

Тема 15.

Історіографія культурних діалогів України.

Комунікативний аспект теми. Аналіз і представлення наукових доробків українських дослідників- культурологів у історичному аспекті.

Тема 16.

Українська діаспора: роль і місце в культуротворчому та комунікативному контенті сучасності.

Культурологічний діалог за сприяння комунікативних систем: дискурс, диференціація, дослідження. Ускладнення діалогу культур глобалізацій ними процесами. Медійний контент.

Тема 17.

Тенденції європейської єдності у культурних взаєминах України: комунікативний аспект.

Міжнародний діалог як головний «актив» українського міжнародного комунікативного напрямку. Самобутність української культури в контексті формування глобалізованого світу.

Комунікативний контент як чинник міжнародного культурного співробітництва.

Тема 18.

Діяльність світових національних культурних центрів.

Окреслено залучення українсько-мистецького середовища до культурного життя у світовому культурному просторі. Збереження етнокультурного розмаїття – забезпечення комунікативного діалогу на рівні міждержавного спілкування.

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Нові медіа та художньо-інформаційна культура України.

Тема 2. Семіологія телевізійного мистецтва.

Тема 3. Роль телекомунікації у формуванні колективної ідентичності народу

Тема 4. Мистецтво телекомунікації у полі культури: проблема меж

Тема 5. Цінності культурних кодів

Тема 6. Міжкультурна комунікація

Тема 7. Діяльність національних культурних центрів світу

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

4.1. МОДУЛЬ I. Медіамистецтва в художньо-інформаційному середовищі: культурологічний аспект

Тема 1.

Масмедіа в системі сумісних типів художнього дискурсу.

1. Сформулювати базові ідеї культури.
2. Представити культуру як засіб промовляння значущого буття.

Тема 2.

Проблемне поле сучасних культурологічних досліджень України.

1. Сформулювати цілісність світосприйняття людини за допомогою знань про культуру.
2. Розгляд культури як історико-еволюційного цивілізаційного поступу.

Тема 3.

Нові медіа та художньо-інформаційна культура України.

1. Представити власне бачення сфери «медіа».
2. Пов'язати розширення культурологічної теорії з аналітикою засобів масової інформації.

Тема 4.

**Від засобів масової комунікації до соціальних мереж:
огляд українського контенту.**

1. Представити аспекти масмедійного дискурсу.
2. Розглянути функціональність спонукального дискурсу масмедіа.

Тема 5.

Медіакомунікативний вимір телевізійної культури.

1. Осмислення поняття «медіа» і аспекти його дослідження у культурологічній теорії.
2. Теоретичний аналіз ідей М. Маклюєна.

Тема 6.

Від мови дискурсу до мови мистецтва: сучасні медіакомунікації.

1. Науковий аналіз поняття «популярна культура».
2. Зразки подвійного кодування у сучасному художньому просторі.

Тема 7.

Нова візуальність масмедіа.

1. Вивчення ґрунтовних масмедійних теорій Д. Альштула, Д. Мак-Квіїла.

Тема 8.

Структура масмедіа і суспільство нової візуальності

1. Окреслити п'ять вимірів розрізнення розбіжностей медійних систем.
2. Розгляд теорій Д. Рубінсона, Д. Сальваджіо як орієнтацій на популярні смаки і культуру соціуму.

Тема 9.

Семіологія телевізійного мистецтва.

1. Представити телебачення як «культурного агента», що розповсюджує колооббіги смислів.
2. Представити телевізійні коди та їх трансформацію

Тема 10.

Регулятивні чинники телевізійного мистецтва.

1. Віднайти зразки «інфотейнменту» та «карнавального задоволення» у мистецькому продукті.

Тема 11.

Аспекти діяльності масмедіа у вітчизняному телекомунікаційному просторі.

1. Представити зразки зміни бачення простору у особистісному творчо-художньому мисленні.

Тема 12.

Мистецтвознавчий підхід до сучасних масмедіа.

1. Представити і обґрунтувати авторську роботу з виразовими засобами художньої образності у масмедійному контенті.

4. 2. МОДУЛЬ II. Сучасні медіа та мистецтво телебачення у вітчизняному соціокультурному просторі. Гуманітарні комунікативні системи.

Тема 1.

Соціокультура і система масмедійних трансформацій: український контекст.

1. Приклад засобу спілкування у музичному осередку та у соціумі.

Тема 2.

Вплив ЗМК на формування соціокультурних засад суспільства.

1. Визначення критеріїв формування інформаційного суспільства.
2. Визначити специфічні засади інформаційного простору.

Тема 3.

Роль телекомунікації у формуванні колективної ідентичності народу.

1. Визначити стратегію та спрямованість регіональних соціокультурних програм.

Тема 4.

Соціокультурні традиції регіонального телебачення.

1. Визначити (за бажанням) соціокультурну стратегію одного з регіонів України.

Тема 5.

Тенденції розвитку культурознавства.

1. Зразки нових форм художньої комунікації: представити варіанти.
2. Відслідкувати виникнення нових медіа.

Тема 6.

Мистецтво телекомунікації у полі культури і проблема меж.

1. Відслідкувати народження нових мереж: причини та наслідки.
2. Аналіз і розгляд теоретичного метода Н. Лумана.

Тема 7.

Коди телебачення: огляд.

1. Дослідження кодових апробацій сучасних моделей.

Тема 8

Телевізійні коди за Дж.Фіске

1. Дослідження кодів Дж.Фіске. Зразки вже відомих апробацій.

Тема 9.

Діаголізм – цінність «культурних кодів».

1. Сконструювати приклади запропонованої темою лекції моделі

Тема 10

Комунікативні системи як процеси існування культури.

1. Представити комунікативні процеси як основу існування множини різноманітних культур, що створюють специфічну знакову систему.

Тема 11

Функціональність комунікативних систем.

1. Представити відповідні умови діяльності комунікативних систем, базові елементи гуманітарної комунікативної системи.

Тема 12.

Міжкультурна комунікація.

1. Інтерпретація конкретних проявів комунікативної поведінки та толерантного ставлення до неї.

Тема 13.

Кроскультурні діалоги: поняття, функційність.

1. Формування європейського та світового культурного ландшафту – стратегічне завдання процесу діалогу культур.

Тема 14.

Історико-культурний діалог України: європейський вектор.

1. Дослідити аналіз міжкультурних зв'язків різних історичних періодів в розвитку людства. Історико-теоретичний аспект теми у наукових аспірантських дослідженнях.

Тема 15.

Історіографія культурних діалогів України.

1. Реферативно представити окремі аспекти теми лекції.

Тема 16.

Українська діаспора: роль і місце в культуротворчому та комунікативному контенті сучасності.

1. Зразки культуротворчих міжнародних зв'язків крізь призму комунікативного аспекту: авторський погляд на проблему.

Тема 17.

Тенденції європейської єдності у культурних взаєминах України: комунікативний аспект.

1. Комунікативний контент як ключова підтримка української культури у міжнародній культурній площині. Самостійні дослідження.

Тема 18.

Діяльність світових національних культурних центрів.

1. Міжнародний комунікативний діалог: аспекти та проблематика; дослідження та вирішення виникаючих суспільних ризиків.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методичні рекомендації до самостійної роботи аспірантів

Теоретичне та практичне значення курсу визначається новим підходом до вивчення гостро актуальних для сучасного гуманітарного знання проблем, пов'язаних з намаганням людства знайти відповіді на одвічні питання про базисну сутність культури, а також у розширенні теоретичного діапазону культурології щодо розуміння буттєвості художньої культури нового тисячоліття, включення до її поля мистецтва телекомунікації.

Теоретико-методична основа курсу базується на реальному функціонуванні новітніх форм мистецтва, багатоманітному і суперечливому художньому досвіді, що у сучасному глобалізованому світі опирається на загальні принципи наукового пізнання: принцип єдності логічного та історичного аналізу, метод порівняльного та системного аналізу, що дозволило всебічно представити аспірантам предмет даного лекційного курсу.

Загальнотеоретичною основою предмету є міждисциплінарний підхід, що зумовив звернення до мистецтвознавчих, культурологічних, філософських, естетичних, соціологічних джерел, які і визначили систему методологічних основ даного курсу:

- Концепцію культури як штучного середовища буття людини, створеного змістоутворюючою та змістоосагаючою діяльністю людини, яке включає світ символічних означень явищ і понять, створених задля фіксації і трансляції соціально значущої інформації.

- Функціональну особливість культури – здатність до самооновлення, постійного народження нових форм та способів задоволення потреб людини.

- Концепцію художнього (або мистецтва) як специфічно- людського та чуттєво-практичного ставлення до світу , що виникає у процесі розвитку художньо-естетичної діяльності.

- Переорієнтацію художньої діяльності на повсякденність, що веде до появи «популярної культури», а саме: породжує нові культурні феномени. Вони, власне, здатні адаптувати мистецтво до демократичних форм сучасної художньої свідомості.

- Засади подальшого розвитку у вітчизняній гуманітаристиці мистецтвознавчої культурології: підхід своєрідного наукового синтезу класичних знань і осягнення феноменів, художніх явищ та тенденцій сучасного культурного поступу людства.

Самостійна робота аспірантів спрямована на осмислення і розуміння функціонування та розвитку засобів масової комунікації, телевізійної

практики та її реального значення в житті людини; засвоєння знань про закономірності розвитку культурно-історичних епох, стилів і напрямків, національних шкіл у культурі; використання набутих навичок та вмінь у подальшій професійній діяльності, формуванні індивідуальної культури майбутнього фахівця-культуролога.

Самостійність аспірантів виявляється на різних рівнях: вміння орієнтуватися у незнайомому матеріалі; готовність шукати ефективні шляхи в роботі та ін.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Контроль та облік успішності

З метою визначення повноти та тривкості знань і практичних навичок, набутих у процесі засвоєння курсу «Мистецтво медіа як соціокультурний феномен сучасності», у навчальному плані передбачено екзамен у кінці семестру.

Критерії оцінок

На оцінку «5» аспірант:

- повно і глибоко розкриває зміст теоретичного матеріалу відповідно до поставленого завдання;
- усвідомлює зміст музикознавчих понять і вільно володіє спеціальною (професійною) термінологією;
- грамотно ілюструє твердження відповідними прикладами, власними спостереженнями;
- для виконання практичного завдання правильно застосовує теоретичні знання комунікаційних технологій, а також з інших дисциплін гуманітарного циклу;
- уміє обґрунтовано, комплексно вирішувати поставлені завдання: аналізувати особливості застосування тих чи інших комунікаційних технологій в різних сферах культурно-мистецької та наукової діяльності;
- демонструє високий рівень знань;
 - послідовно, повно і логічно викладає

теоретичний матеріал; На оцінку «4» аспірант:

- досить повно розкриває зміст теоретичного матеріалу відповідно до поставленого завдання;
- розуміє зміст основних термінів, проте не завжди точно їх використовує;
- теоретичні твердження правильно ілюструє прикладами, результатами власних спостережень;
- загалом правильно виконує поставлені завдання, але допускає дві-три неточності;
- уміє обґрунтувати власну думку;
- демонструє добрий рівень знань теоретичного матеріалу;

- не припускається грубих помилок у викладенні теоретичних положень;
- допускає дві-три неточності у визначенні понять, обґрунтуванні висновків, узагальнень.

На оцінку «3» аспірант:

- не завжди точно розкриває зміст теоретичного матеріалу;
- розуміє значення спеціальних термінів, але допускає помилки у їх вживанні;
- не завжди повно і правильно відповідає на поставлені питання;
- не завжди теоретичні положення ілюструє прикладами, а у процесі вирішення практичних завдань не повною мірою використовує теоретичні знання;
- вирішує поставлені завдання фрагментарно;
- демонструє задовільний рівень знань;
- допускає суттєві помилки у вирішенні поставлених завдань;
- виклад матеріалу не відповідає вимогам повноти, системності, логічності.

На оцінку «2» аспірант:

- не розкриває зміст теоретичного матеріалу, допускає грубі помилки у його тлумаченні;
- не володіє спеціальною термінологією;
- не може впоратися з поставленим практичним завданням;
- не використовує теоретичні знання для вирішення практичних проблем;
- неспроможний пояснити, обґрунтувати власну думку, допускає грубі помилки у викладенні матеріалу;
- демонструє незадовільний рівень знань.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	Зараховано
82–89	B	добре	
7481	C		
6473	D	задовільно	
6063	E		
3559	FX	незадовільно (з можливістю повторного складання)	не зараховано (з можливістю повторного складання)
034	F	незадовільно (з обов’язковим повторним вивченням дисципліни)	не зараховано (з обов’язковим повторним вивченням дисципліни)

9. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ АСПІРАНТИ

Діяльність викладача	Діяльність аспіранта	Кількість балів	Термін
• Лекції; • Консультації до курсу чи окремих тем; • Проведення семінарських занять; • Підготовка навчально-методичних матеріалів; • Проведення тематичних та модульних форм контролю, перевірка рівня засвоєння аспірантами навчального матеріалу; • Підсумковий контроль (залік, екзамен).	• Відвідування лекційних та практичних занять; • Участь у семінарських заняттях (вивчення теоретичного матеріалу теми; виконання вправ, добір дидактичного матеріалу, обговорення проблемних питань, тестування, написання самостійної роботи тощо); • Самостійна робота аспіранта (вивчення окремих тем або питань, що винесені на самостійне опрацювання, підготовка до семінарських занять тощо); • Написання модульної контрольної роботи. • Підсумковий контроль.	0-100	Відповідно до розкладу занять та терміну, встановленого викладачем
Загальна кількість балів (максимальна) – 100 Підсумковий контроль – залік, екзамен			

Оцінка «**відмінно**» ставиться за успішну практичну реалізацію здобутих під час курсу базисних знань щодо специфіки телевізійного мовлення у сценарній розробці трьох телевізійних сюжетів культурно-мистецької спрямованості, високий рівень творчої та аналітичної роботи, продемонстрований під час дискусій, володіння базовим термінологічним сучасним культурологічним та мистецтвознавчим словником, високий рівень мотивованої та виваженої аргументації.

Оцінка «**добре**» ставиться за достатню реалізацію здобутих під час курсу базисних знань щодо специфіки телевізійного мовлення у сценарній розробці трьох телевізійних сюжетів культурно-мистецької спрямованості, достатній рівень творчої та аналітичної активності, проявлений під час курсу.

Оцінка «**задовільно**» ставиться за відсутність сценарних розробок телевізійних сюжетів культурно-мистецької спрямованості, низький рівень творчої активності аспіранта, слабе володіння теоретичною базою та базисним термінологічним словником.

Оцінка «незадовільно» ставиться за повне ігнорування завдань курсу, практичну відсутність власних розробок та ідей щодо сценарних варіантів телевізійного сюжету культурно-мистецької спрямованості, нездатність орієнтуватися в засадничих принципах телевізійного мовленнєвого процесу.

10. ОРІЄНТОВНИЙ СПИСОК КОНТРОЛЬНИХ ПИТАНЬ ДЛЯ ЕКЗАМЕНУ

1. Роль масмедіа, соціальних мереж в комунікаційних системах сучасного суспільства.
2. Телевізійна культура в медіакомунікативному вимірі.
3. Нова візуальність суспільства: сучасні теоретико-культурознавчі підходи.
4. Структура масмедіа в суспільстві нової візуальності: культурологічні і мистецтвознавчі проблеми.
5. Теорії Д.Альтштула та Д.Мак-Квейла як підходи до соціокультурних умов дійсності медій.
6. Національні медіа як політичний аспект діяльності держави: до питань культури.
7. Соціальні мережі як інструментарій формування культурологічного середовища.
8. Цінності та символи культурологічних надбань сучасності.
9. Власні коди масмедіа і телебачення: від практичного і комунікативного до культурологічного поняття.
10. Типи телевізійних кодів: від теорій Дж.Фіске до сучасних наукових трансформацій.
12. Соціокультурні механізми у популярній культурі: формування культурологічних норм.
13. Види інформаційних культурологічних програм: типологія норм.
14. Система масмедійних соціокультурних трансформацій: український контекст.

11. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Базується на положеннях наукових праць щодо буттєвості медіа та їх ціннісних орієнтирів соціологічного та мистецького характеру.

Суспільно –політичні передумови виникнення інформаційної культури були пов'язані з процесами емансипації людства, про що йдеться у працях мислителів доби європейського Просвітництва і Романтизму : від Т.Гоббса до Ж.-Ж. Руссо до І.Канта та Г.Гегеля.

Проблеми масового суспільства і критики культури досліджували А.Адорно, Д.Бел, В.Беньямін, Ж.Бодрійяр, Ю.Габермес, Фр.Джеймісон, Ж.Сорель, Е.Тоффлер та ін.

Новий підхід до розуміння масової культури саме як культури популярної, призначеної для якомога більшого кола реципієнтів, а також

наукові пошуки в царині масової комунікації здійснювали такі зарубіжні та вітчизняні дослідники: Р.Барт, Ж.Батай, Е.Берне, Б.Гаспаров, Ф.Гваттарі, Ж.Греймс, С.Гроф, Дж.Лалл, В.Карасік, С.Леш, М.Маклюен, М.Фуко, В.Вергун, В.Іванов, В.Конах, В.Конецька, В.Королько, А.Москаленко та інші

Популярна культура інтегрально пов'язана з телебаченням та процесами його трансформації. Природу цього феномена розкривають своїх працях такі зарубіжні вчені: Л.Боянова, П.Вірілію, С.Гол, Є.Івхненко, У.Еко, Н.Луман, Н.Попова, Л.Стойков, М.Хренов, О.Шапінська та українські – В.Гоян, О.Зернецька, О.Гриценко, О.Невмержицька, Г.Почепцов та інші.

У процесі глобалізації культури сучасні засоби комунікації стають основними чинниками змін, що відбуваються у сфері чуттєвої культури.

Ці проблеми розглядалися такими авторами як О.Берегова, Л.Кияновська, О.Клековкін, Л.Мізіна, О.Оленіна, І.Побєдоносцев, О.Поліщук, К.Розлогов, Ю. Стракович та інші.

Досліджуючи сучасний стан медіа у контексті соціокультурних процесів в Україні, розріз українського дискурсу опирається на праці знаних вчених України: О.Берегової, М.Бровко, Н.Владимирової, Т. Гуменюк, Т.Гундорової, С.Квіта, С.Кримського, Л.Левчук, О. Оніщенко та інших.

Проблеми сучасного буття мистецтва у глобалізаційних процесах культури нового тисячоліття розглядалися зарубіжними та вітчизняними вченими С.Волков, О.Зінькевич, В.Рожок, О.Самойленко, С.Тишко, Л.Шаповалова.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Батай Ж. Поза межами // Левчук Л. Західноєвропейська естетика ХХ століття :навч.посібник. Київ: Либідь, 1997. С. 189-193.

2. Вівчарик М. М. Україна в етнонаціональному вимірі. Київ, 1999. 135 с.

3. Гриценко О. М. Основи теорії міжнародної журналістики: підручник. Київ, 2002. 304 с.

4. Корнієнко В. В. Гуманітарні комунікативні системи як чинники європейської інтеграції. Україна та Франція: крос культурний діалог: [монографія]. Київ: НАКККиМ, 2016. 432с.

5. Скорик А. Я. Національно-художня образність у мас-медійному екранному контенті сучасності // Мистецтвознавчі записки: зб.наук.праць. Київ, 2014. Вип. 26. С. 183-191.

6. Скорик А. Я. Знакова текстура екранного мистецтва // Культура і Сучасність: альманах. Київ: Міленіум, 2014. Вип. 2. С. 120-1256.

7. Скорик А. Я. Екранне мистецтво як комунікативний продукт // Мистецтвознавчі записки. Київ, 2014. Вип. 26. С. 58-66.

8. Скорик А. Я. Медіакультура як реальність медіа середовища // наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство. Тернопіль, 2014. – Вип. 3. С. 3-13.

9. Скорик А. Насилля і суб'єкт в сучасній аудіовізуальній культурі // Музичне мистецтво і культура: науковий вісник ОНМА імені А. Нежданової: зб. наук. праць / гол.ред.О. В. Сокол. Одеса: Астропринт, 2014. Вип. 20. С. 341-354.
10. Скорик А. Я. Мистецтво телекомунікації як феномен сучасної медіа культури: український дискурс: монографія. Львів: Видавець ФОП Тетюк Т. В., 2015. 424 с.
11. Попович М. В. Раціональність і виміри людського буття. Київ: Сфера, 1997. 290 с.
12. Попович М. В. Нарис історії культури України. Київ: АртЕк, 1998. 728 с.
13. Різун В. В. Природа й структура комунікативного процесу // Наукові записки Інституту журналістики. Т. 2. Київ, 2001. С. 17-37.
14. Сміт Е. Д. Національна ідентичність /Ентоні Д. Смітт; пер.з англ. П.Таращука. Київ: Основи, 1994. 244 с.
15. Соціокультурні аспекти права на комунікацію: зб. наук. ст / ред. Анатолія Захаровича Москаленка. Київ: ЦВП, 1997. 130 с.

З М І С Т

1. Опис навчальної дисципліни.....	3
2. Мета і завдання навчальної дисципліни.....	4
3. Структура навчальної дисципліни.....	7
4. Програма навчальної дисципліни.....	9
4. 1. МОДУЛЬ I. Медіамистецтва в художньо-інформаційному середовищі: культурологічний аспект.....	9
4. 2. МОДУЛЬ II. Сучасні медіа та мистецтво телебачення у вітчизняному соціокультурному просторі. Гуманітарні комунікативні системи.....	11
4. Темі семінарських занять.....	14
6. Самостійна робота.....	14
7. Методи навчання.....	18
8. Методи контролю.....	19
9. Розподіл балів, які отримують аспіранти.....	21
10. Орієнтовний список контрольних питань для екзамену.....	22
11. Методичне забезпечення.....	22
12. Рекомендована література.....	23